

Personalistyczne uwarunkowania semejotycznej koncepcji cudu

Adam Świeżyński

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Instytut Filozofii,

a.swiezynski@wp.pl

Streszczenie: Personalizmem powszechnie określa się nurt antropologii filozoficznej, który za zasadniczą problematykę uznaje zagadnienie osoby. Według personalizmu osoba jako *compositum* duchowo-cielesne odznacza się możliwością transcendencji, gdyż złożone w duszy istnienie jest niejako „odporne” na „powikłania” materialnego ciała, np. śmierć, i im nie ulega. Dzięki tej duchowej, nieśmiertelnej sile człowiek wykracza poza materię swojego ciała, nad którą może panować, i materię świata, którą może przetwarzać. Ową transcendującą mocą duchową jest intelekt, ujawniający się w wersji rozumu i woli, zdolny odpowiednio: poznawać i być wolnym. Centralną wartością jest prawda, której asymilacja wywołuje w osobie określone skutki. Możliwość rozumnego działania jest szczególną twórczością: czyni osoby powodują zmianę w innych i w otoczeniu, ale również zmianę w niej samej. Realizacja wartości prawdy w czynach osoby konstituuje ją i czyni dobrą moralnie, jak również konstituuje prawdziwą wspólnotę. Tym samym moc prawdy wyznacza kierunek osobowej transcendencji. Zatem antropologia personalistyczna podstawowym przedmiotem rozważań czyni osobę, której duchowe wewnątrz objawia się w ciele. Ciało osoby jest znakiem „ja”. Osoba nie tylko posiada ciało i panuje nad nim, ale i nim jest. Ciało wyraża i objawia duchowość „ja” wobec „ty”.

Podobnie element empiryczny zdarzenia cudownego, ze względu na swój niezwykle charakter, staje się jakby „ciałem”, przez które Bóg objawia siebie człowiekowi, adresatowi cudu. Problemem pozostaje jednak kwestia rozpoznania owego objawienia. We wcześniejszych koncepcjach rozumienia cudu podkreślano niezwykle charakter jego strony zjawiskowej, który określano zazwyczaj jako łamanie, zawieszanie bądź przekraczanie praw przyrody (natury). Wydaje się jednak, że w przypadku komunikującej funkcji ciała ludzkiego nie ma potrzeby doszukiwać się w jego strukturze jakiegoś „nadmaturalnego przekroczenia”. Podobnie zdarzenie cudowne czerpie swoją zasadniczą moc nie z formy lecz z treści przekazu, której zostaje podporządkowana forma zewnętrzna.

Znakowo-symboliczne ujęcie cudu zostało uwarunkowane w znacznym stopniu elementami filozofii personalistycznej. Wśród nich zasadnicze znaczenia dla sformułowania

omawianej koncepcji cudu mają: personalistyczna teoria poznania międzyosobowego oraz personalistyczna teoria Objawienia Bożego.

Personalistyczne ujęcie zdarzenia cudownego, znajdujące swój wyraz w semejotycznej koncepcji cudu, pozwala na wyprowadzenia dalszych konsekwencji dla rozumienia charakteru zdarzeń cudownych. Dzięki temu można lepiej zrozumieć, dlaczego nawet jeśli strona zjawiskowa cudu wraz z upływem czasu utraci swój walor niezwykłości – co może się zdarzyć w przypadku, gdy rozwijające się poznanie naukowo-przyrodnicze pozbawi dane zdarzenie charakteru niezwykłego – sam cud-znak nie przestanie nim być.